

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМІРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОК33- 2023
	Примірник № 1	Арк 1/13

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя

31 серпня 2023 р.,

протокол № 11

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія»

освітньо-професійна програма «Юридична психологія»

факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри психології та соціального забезпечення
28 серпня 2023 р., протокол № 7

В.о. завідувача кафедри
Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної програми
Андрій ПАВЛІЧЕНКО

Розробник: кандидат філософських наук, доцент кафедри психології та соціального забезпечення САБАДУХА Олексій

Житомир
2023-2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОКЗ3- 2023
	Примірник № 1	Арк 2/11

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	–
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		7	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2,6	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	–
		Практичні, семінарські	
		16 год.	–
		Лабораторні	
		- год.	–
		Самостійна робота	
		42 год.	–
Індивідуальні завдання			
Вид контролю: екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53% аудиторних занять, 47% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОК33- 2023
	Примірник № 1	Арк 3/11

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Клінічна психологія» є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психологічні особливості людини як фактори успішності його діяльності; ознайомлення здобувачів з понятійним апаратом, що описує психологію пізнавальних і емоційно-вольових процесів; розроблення на цій основі підходів щодо вдосконалення застосування психотерапії та психокорекції в діяльності психолога.

Пізнавальні процеси забезпечують відображення об'єктивного змісту стимулів з внутрішнього і зовнішнього середовища. Вони не просто відображають навколишній світ, а й моделюють його, створюючи ситуації, які реально не існують. Це планування, мета, побудова програми діяльності. Пізнавальні процеси входять як складові одиниці в будь-яку людську діяльність, забезпечуючи її ефективність. Вони здійснюються у вигляді окремих пізнавальних дій, кожне з яких представляє собою цілісний технічний акт, що складається нероздільно з усіх видів психічних процесів. Дуже важливо вміти управляти своїми емоціями, розуміти їх природу, а також функції вольової регуляції.

Методологія вивчення навчальної дисципліни «Клінічна психологія» будується на взаємозв'язку теоретичних концепцій та тих практичних навичок, яких набувають студенти за результатами лекційних, практичних занять та самостійної роботи.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія»), змісту освітньо-професійної програми, опанування навчальної дисципліни «Клінічна психологія» забезпечуватиме формування **інтегральної компетентності** (здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов), а також таких загальних (ЗК) та спеціальних компетентностей (СК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОК33- 2023
	Примірник № 1	Арк 4/11

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК12. Здатність надати експертну оцінку психологічним подіям та процесам.

Здобуті знання з навчальної дисципліни «Клінічна психологія» стануть складовими таких програмних результатів навчання:

ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН19. Критично мислити у сфері професійної діяльності та формулювати психологічний висновок на основі психодіагностичного обстеження.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні аспекти клінічної психології

Тема 1. Теоретико-методологічні основи клінічної психології

1. Вступ до клінічної психології. Предмет, об'єкт та завдання клінічної психології.
2. Історія клінічної психології.
3. Методологічні принципи клінічної психології.
4. Психологія діагностичного процесу.
5. Комунікативна компетентність лікаря.
6. Параметри невербальної поведінки, використовувані в психодіагностиці.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОКЗ3- 2023
	Примірник № 1	Арк 5/11

Паралінгвістичні компоненти спілкування.

7. Професійна адаптація в медицині. Синдром емоційного вигорання.

Тема 2. Клініко-психологічні особливості медичної діяльності

1. Норма та патологія, здоров'я та хвороба у клінічній психології
2. Поняття норми в клінічній психології.
3. Статистична, оціночна, функціональна, індивідуальна, соціальна норми.
4. Патологія та розлад в клінічній психології: співвідношення понять.

Критерії психічного розладу.

5. Зміст поняття «здоров'я» в клінічній психології. Негативне, позитивне, загальне визначення здоров'я.

6. Симптоми та синдроми психічних розладів. Основні етапи та чинники виникнення психічних та поведінкових розладів. Чинники виникнення психічних розладів.

Тема 3. Методологія клініко-психологічного дослідження

1. Індивідуально-орієнтований, патогенний та салютогенний підходи у клінікопсихологічному дослідженні.
2. Нозологічна та описово-феноменологічна парадигми діагностики хвороби.
3. Мета та основні завдання клініко-психологічного дослідження.

Поняття про медичний та психологічний діагнози.

4. Структура клініко-психологічного дослідження.
5. Особливості клініко-психологічного дослідження дітей та підлітків.

Тема 4. Основні методи клініко-психологічного дослідження

1. Особливості та мета проведення клініко-психологічного інтерв'ю.
 2. Психотехніки діагностичного вислуховування.
 3. Метод аналізу історії життя особи (анамнез). Суб'єктивний та об'єктивний анамнез.
 4. Метод спостереження за поведінкою особи в клінічній психології. Метод генеограми у клінічній психології.
 5. Поняття про клініко-психологічний експеримент.
 6. Завдання нейропсихологічного та патопсихологічного дослідження.
- Завдання психологічного дослідження в соматичній клініці.
7. Проективна психодіагностика у клінічній психології.

Змістовий модуль 2. Спеціальні теоретичні та прикладні аспекти клінічної психології

Тема 5. Невротичні розлади

1. Поняття про «стрес», «стресостійкість», «копінг-стратегії», «механізми психологічного захисту», «інвалідність», «стигма», «інклюзія». Загальний адаптаційний синдром (за Г. Сельє).
2. Загальне поняття про невротичні розлади. Невротичні реакції, невротичні стани і невротичний розвиток особистості.
3. Когнітивно-поведінкова теорія розвитку невротичних розладів. Критичний вік розвитку невротичних розладів.
4. Неправильний стиль виховання як чинник формування невротичного розладу.
5. Класифікація невротичних розладів за МКХ-10.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОК33- 2023
	Примірник № 1	Арк 6/11

6. Особливості діагностики та корекції невротичних розладів.

Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні розлади

1. Визначення поняття «психосоматичні розлади», «соматопсихічні розлади». Психосоматичні співвідношення в межах норми. Чинники розвитку психосоматичних розладів.
2. Теорії виникнення психосоматичних розладів та алекситемічна концепція. Модель відмови від віри в майбутнє.
3. Класифікація психосоматичних розладів. Психологічний аналіз психосоматичних розладів. Психологічний аналіз соматопсихічних розладів. Діагностика та корекція в психосоматиці .

Тема 7. Гострий стресовий розлад та посттравматичний стресовий розлад

1. Ознаки гострого стресового розладу. Етапи переживання ГСР. Поняття та чинники розвитку посттравматичного стресового розладу.
2. Види посттравматичного стресового розладу.
3. Критерії діагностики посттравматичного стресового розладу за МКХ-10 і DSM-V. Особливості діагностики та психотерапії ПТСР.

Тема 8. Розлади особистості

1. Сутність, класифікація характеру особистості.
2. Загальна характеристика розладів особистості. Критерії діагностики розладів особистості.
3. Чинники виникнення розладів особистості.
4. Класифікація розладів особистості за МКХ-10, їх основні характеристики.
5. Основи діагностики та психотерапії розладів особистості.

Тема 9. Психологія хворого та лікувального середовища

1. Психологія хворого. Медико-психологічні особливості сучасного хворого.
2. Суб'єктивна та об'єктивна важкість захворювання. Поняття про внутрішню картину хвороби. Складові внутрішньої картини.
3. Типи хвороб за їх значенням для особи та відповідні реакції на звістку про хворобу.
4. Типи психологічного ставлення до хвороби.
5. Форми поведінки особи залежно від психологічної реакції на звістку про хворобу (агравация, симуляція, дисимуляція). Поняття стигми, психологічні підходи до подолання стигматизації.
6. Психологічні особливості лікувального середовища.
7. Психологія медичного працівника. Комунікативні компетентності лікаря. Професійні психічні деформації медичного працівника.

Тема 10. Психологія та психотерапія болю

1. Поняття та функції болю.
2. Види болю. Чинники інтенсивності больового відчуття.
3. Розуміння болю у психоаналізі. Психосоматична концепція болю Енгеля.
4. Загальна характеристика психічного болю.
5. Рівні та види обезболення.
6. Психотерапія хронічного болю (психоаналіз, когнітивно-поведінкова психотерапія та ін.).

Тема 11. Спеціальна клінічна психологія

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОКЗ3- 2023
	Примірник № 1	Арк 7/11

1. Психологія хворих різних профілів захворювання..
2. Зміни психіки у пацієнтів із різними захворюваннями.
3. Специфіка діяльності клінічного психолога в різних відділеннях.
4. Психологія хворих в доопераційний та післяопераційний період. Специфіка діяльності клінічного психолога в хірургічному відділенні.
5. Психологія хворих з інфекційними захворюваннями. Специфіка діяльності клінічного психолога в інфекційному відділенні.
6. Психологія хворих з косметичними дефектами та дефектами органів чуття. Специфіка діяльності клінічного психолога в дерматологічному відділенні. Психологія хворих з онкопатологією. Специфіка діяльності клінічного психолога з важкими хворими.
7. Психологія хворих з психічним розладами. Специфіка діяльності клінічного психолога в психіатричній лікарні.

Тема 12. Вікова клінічна психологія

1. Соціальні та біологічні складові нормального та аномального розвитку людини.
2. Розлади психіки і поведінки в немовлячому та ранньому віці (за В.Ковальовим, Д.Ісаєвим).
2. Ознаки розладів спектру аутизму.
3. Ознаки синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю.
4. Ознаки страху у дітей.
5. Психічні та психосоматичні розлади у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
6. Розлади поведінки у підлітків.
7. Психопатологія юності.
8. Розлади психіки в період дорослості, осіб похилого та старечого віку.

Тема 13. Психопрофілактика та психотерапія у клінічній психології

1. Поняття психопрофілактики.
2. Види та етапи психопрофілактики (первинна, вторинна, третинна).
3. Універсальна та вибіркова психопрофілактика. Психопрофілактика психічних розладів.
4. Поняття про психотерапію. Основні напрямки сучасної психотерапії в клінічній психології.
5. Психодинамічна терапія та КПТ в роботі клінічного психолога. Еклектизм і інтеграція методів психотерапії в клінічній психології

Тема 14. Основи психології здоров'я

1. Психогігієна. Поняття «здоров'я» та його складові.
2. Рівні здоров'я. Психологічні механізми, що забезпечують здоров'я особи.
3. Психічне та психологічне здоров'я: співвідношення понять.
4. Риси психологічно здорової особи (за К.Роджерсом).
5. Поняття про внутрішню картину здоров'я. Особливості «врівноваженої» людини.
6. Психогігієна у клінічній психології. Методи психогігієни. Психогігієна хворого та медичного працівника.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОК33- 2023
	Примірник № 1	Арк 8/11

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістові модулі	Кількість годин				
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота	
№1	Змістовий модуль 1. Загальні аспекти клінічної психології					
	Тема 1. Теоретико-методологічні основи клінічної психології	5	2	-	3	
	Тема 2. Клініко-психологічні особливості медичної діяльності	7	2	2	3	
	Тема 3. Методологія клініко-психологічного дослідження	5	2	-	3	
	Тема 4. Основні методи клініко-психологічного дослідження	7	2	2	3	
	Разом змістовий модуль 1	24	8	4	12	
№2	Змістовий модуль 2. Спеціальні теоретичні та прикладні аспекти клінічної психології					
	Тема 5. Невротичні розлади	7	2	2	3	
	Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні розлади	7	2	2	3	
	Тема 7. Гострий стресовий розлад та посттравматичний стресовий розлад	7	2	2	3	
	Тема 8. Розлади особистості	9	4	2	3	
	Тема 9. Психологія хворого та лікувального середовища	5	2	-	3	
	Тема 10. Психологія та психотерапія болю.	7	4	-	3	
	Тема 11. Спеціальна клінічна психологія	7	2	2	3	
	Тема 12. Вікова клінічна психологія	5	2	-	3	
	Тема 13. Психопрофілактика та психотерапія у клінічній психології	7	2	2	3	
	Тема 14. Основи психології здоров'я	5	2	-	3	
		Разом змістовий модуль 2	66	24	12	30
		РАЗОМ	90	32	16	42

5. Теми семінарських (практичних) занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 2. Клініко-психологічні особливості медичної діяльності	2
Тема 4. Основні методи клініко-психологічного дослідження	2
Тема 5. Невротичні розлади	2
Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні розлади	2
Тема 7. Гострий стресовий розлад та посттравматичний стресовий розлад	2
Тема 8. Розлади особистості	2
Тема 11. Спеціальна клінічна психологія	2
Тема 13. Психопрофілактика та психотерапія у клінічній психології	2
РАЗОМ	16

6. Завдання для самостійної роботи

Основними завданнями самостійної роботи слухачів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань навчальної дисципліни. Самостійна робота передбачає вирішення практичних завдань та підготовку навчально-наукового есе (згідно визначених вимог) за однією із запропонованих тем.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОК33- 2023
	Примірник № 1	Арк 9/11

7. Індивідуальні завдання

Метою виконання індивідуальних завдань є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Клінічна психологія» включає:

- анотування вивченої додаткової літератури;
- опрацювання визначених проблемних питань та їх обговорення на практичних заняттях;
- складання психодіагностичного інструментарію тощо.

8. Методи навчання

Під час навчання використовуються такі методи і прийоми як дискусія, самоаналіз, тестування, виконання професійно-орієнтованого завдання, дослідницько-пошукові, практико-орієнтовані методи, консультації, методи обробки, аналізу, синтезу. Також застосовуються традиційні та сучасні технології, а саме: особистісно-орієнтована, інформаційно-комп'ютерні, інтерактивні, проблемно-орієнтовані та технології змішаного навчання. Дані технології реалізуються у формі спостереження, пояснення, метод проблемного навчання, організаційного проектування.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи та модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань та семестрового контролю.

Модульний контроль здійснюється шляхом перевірки графіку відвідування студентами лекційних та практичних занять та опрацювання відповідного матеріалу (у випадку пропуску занять), перевірки домашніх завдань, усного та письмового опитування і завершується написанням модульної контрольної роботи.

Семестровий контроль здійснюється шляхом складання екзамену.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота														Сума
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	9	7	

Підсумковий контроль

1. Оцінювання якості засвоєння дисципліни за всіма видами навчальних занять проводиться без участі студента на підставі усіх попередніх модульних контролів, що передбачені навчальним планом шляхом визначення середньозваженого балу (округленого до сотих) результатів модульних контролів.

2. Загальна кількість балів та результати семестрового контролю доводяться до відома студента. При проведенні підсумків семестрового контролю необхідно враховувати наступне:

- у разі, якщо студент погоджується з результатом контролю, відповідна кількість балів та оцінка (за національною шкалою та шкалою ECTS) виставляються у відомість;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОК33- 2023
	Примірник № 1	Арк 10/11

- у разі, якщо студент отримав від 0 до 59 балів, то у відомість за національною шкалою виставляється оцінка «незадовільно» («F» та «FX» відповідно до шкали ECTS);
- у разі, якщо студент, який отримав позитивну оцінку за результатами модульного контролю, має бажання підвищити результати семестрового контролю, то він складає екзамен зі всього курсу під час сесії (за розкладом), результати якого виставляються у відомість.

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Екзамен	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

Основна література:

1. Вебер Т. Травмафокус. Спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. Харків: Літера Нова, 2020. –164 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, – 2019. – 388 с.
3. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. – Дніпро : ЛІРА, 2022. – 300 с.
4. Практична психосоматика: діагностичні шкали. Навчальний посібник / За заг. ред. О.О. Чабана, О.О. Хаустової. – 2-ге видання, виправлене і доповнене. — К.: Видавничий дім Медкнига, 2019. – 112 с.
5. Психічне здоров'я особистості: підручник для вищих навчальних закладів / С.Д. Максименко, Я.В. Руденко, А.М. Кушнерьова, В.М. Невмержицький. – Київ: «Видавництво Людмила», 2021. – 438 с.
6. Тарасун В. Аутологія: теорія і практика. Підручник. В Тарасун – К.: «Вадекс», 2018. – 590 с.

Допоміжна література:

1. Карпенко Є. Емоційний інтелект у дискурсі життєздійснення особистості / Є. В. Карпенко // монографія. Дрогобич: Посвіт, 2020. 436 с.
2. Комарек С. Тіло, душа та їхнє спасіння або Нариси про здоров'я, нездоров'я і психосоматику. Львів. – Апріорі, 2021. – 232 с.
3. Корб А. У пастці депресії. Як подолати тривожність і радіти життю. Київ, 2019. 216 с.
4. Мар'єнко Б.С. Основи психопатології: навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 120 с.
5. Michels, Moritz; Ralf, Schulze (2021). "Emotional intelligence and the dark

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.1/Б/ОК33- 2023
	Примірник № 1	Арк 11/11

triad: A meta-analysis". Personality and Individual Differences. 180 p.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>.
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>.
4. Каліна Н. Ф. Психотерапія: підручник. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/535-psihoterapiya-kalna-nf.html>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
6. Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: <http://hklib.npu.edu.ua/>.
7. Портал професійних психологів України «У психолога»: <http://upsihologa.com.ua/>.